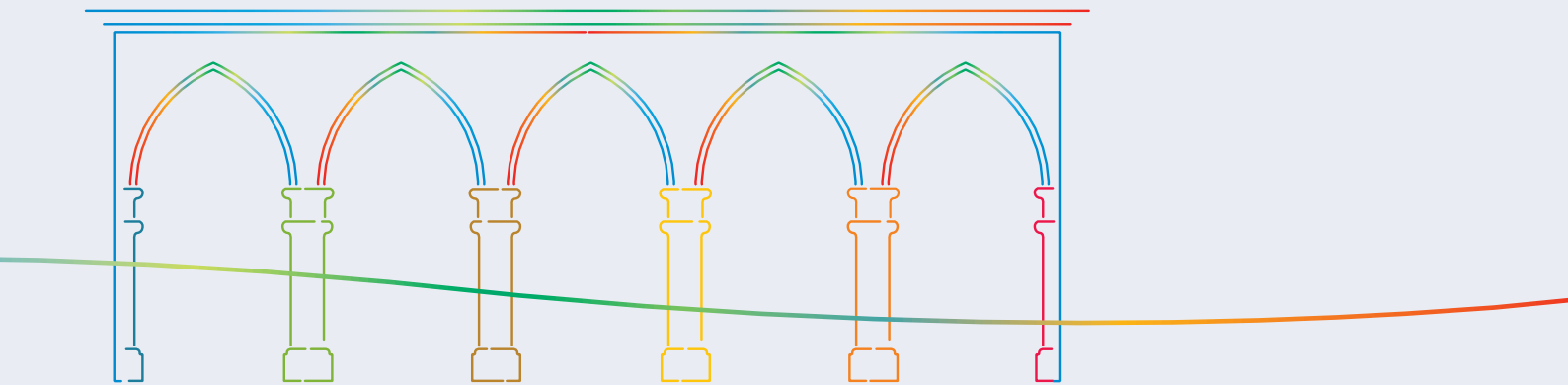
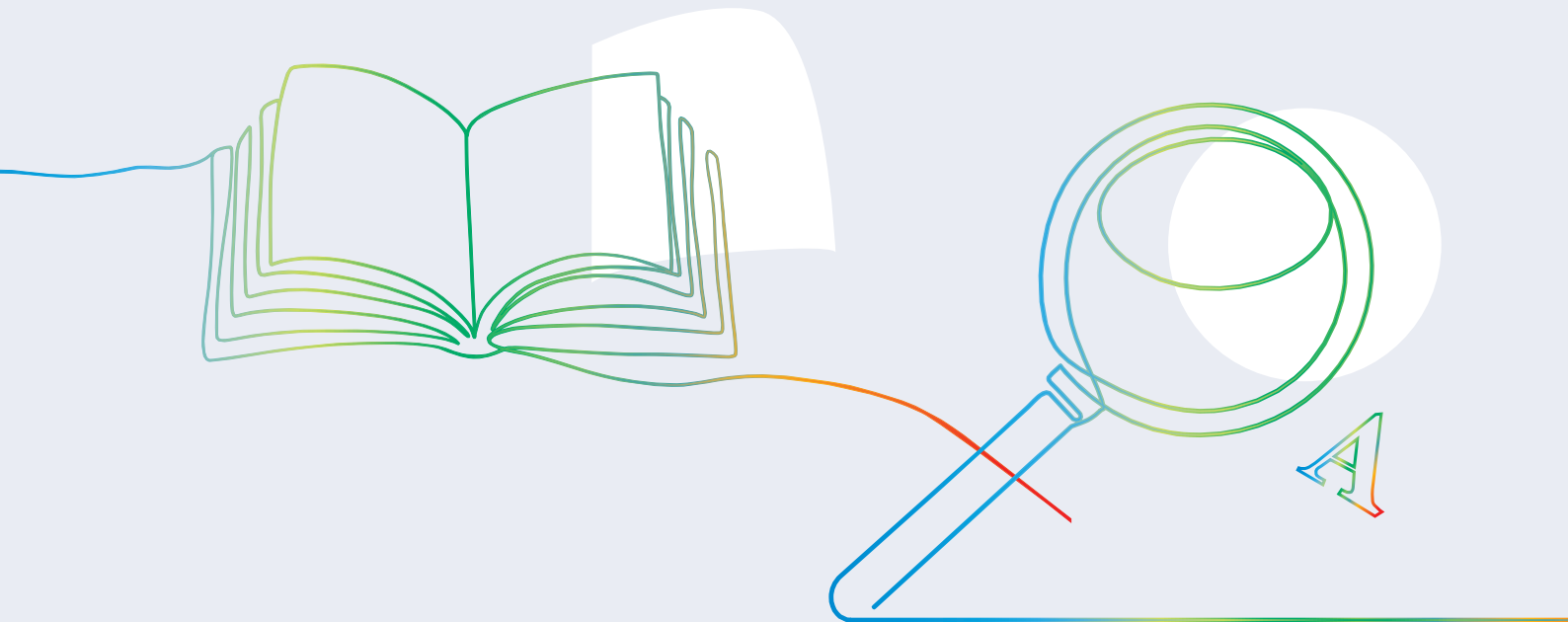

JARDUERA-TXOSTENA
2023

Sancho el Sabio

FUNDACIÓN *Vital* FUNDAZIOA

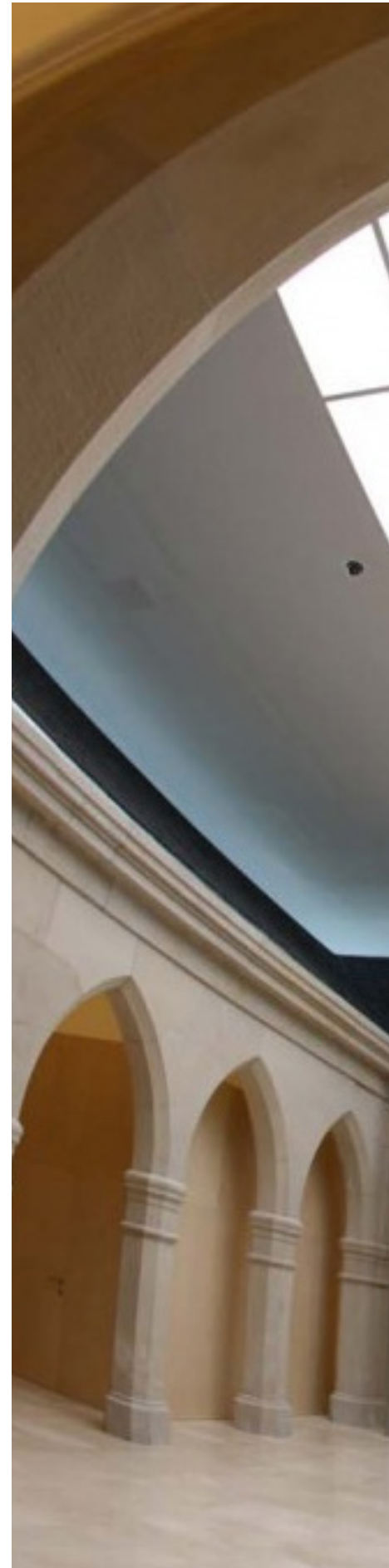
Sancho el Sabio

FUNDACIÓN *Vital* FUNDAZIOA

GJHekiko konpromisoa

Sancho el Sabio Vital Fundazioa bat dator Nazio Batuen 2030 agendan zehaztutako Garapen Jasangarrirako Helburuekin (GJH).

Euskal Kultura biltzen, gordetzen eta zabaltzen

Sancho el Sabio Vital Fundazioa erreferentziatzeko zentroa da euskal kultura inprimatu historikoan eta egun duen hedapen digitalean interesa duten ikertzaileentzat. Etengabeko jarduerako hirurogei urte luzeek fundazioaren prestigioa eta garrantzia bermatzen dute. Bere ibilbidea 1955ean hasi zen, Sancho el Sabio Erakundea zen garai hartan, eta 1964tik aurrera, Ikasketa eta Ikerketa Zentro bihurtu zen. 1989an, izaera juridiko propioa eskuratu zuen, eta fundazio bilakatu zen. Urteetan zehar hiru egoitza izan ditu, eta 2009ko udaberrian ezarri zen egungo egoitzan, Betoñuko Atea kaleko 23an.

Sancho el Sabio Vital Fundazioak, sortu zenetik eutsi die helburu bereberiei: euskal kulturari buruzko dokumentazioa biltzea, ordenatzea, gordetzea eta zabaltzea.

Sancho el Sabio Vital Fundazioaren dokumentu-bilduma osatzen duten funtsek askotariko tipologia dute: inprimakiak, eskuizkribuak, material grafikoa, mapak, argazkia, etab. eta euskarri informatikoetan eta digitaletan dauden dokumentuak, informazioaren teknologiaren bilakaeraren ondorioz sortuak. Tipologia horrek deskribapen- eta katalogazio-lan teknikoak dakartza, hiru eremutan: liburutegia, artxiboa eta fototeka, eta funts bakoitzean espezializatutako langileek dihardute.

Funtsek hartzen duten eremu geografikoak Euskal Autonomia Erkidegoko (Euskadi), Nafarroako Foru Erkidegoko eta Ipar Euskal Herriko egungo lurraldeak, Pirinio Atlantikoetako Departamentuaren barruan, hartzen ditu barne, eta arrazoi historikoengatik Ebro ibaiaren, hegoaldean, eta Garona ibaiaren, iparraldean, artean dauden eremu mugakideetara zabaltzen da.

Sancho el Sabio Vital Fundazioak gordetzen duen dokumentazio guztia zabalik eta eskuragarri dago herritar guztientzat. Aurrez aurre, euskarri digitalean edo Interneteko saretik zuzenean egin daiteke kontsulta-lana:

www.sanchoelsabio.eus

2023an Sancho el Sabio Vital Fundazioak 7 ikasle izan ditu praktikatan:

Sancho el Sabio Vital Fundazioaren eta Euskal Herriko Unibertsitateko Letren Fakultatearen arteko hezkuntza-lankidetzako hitzarmeneko 5 pertsona.

Artxiboetako Masterreko ikasleek praktikak egin ditzaten UNEDen eta Sancho el Sabio Vital Fundazioaren artean dagoen hitzarmeneko pertsona bat.

IDArerekin dagoen hitzarmeneko pertsona 1.

Sancho el Sabio zenbakitan

Urtez urte bilduma handitu egiten da euskal argitalpenen edo euskal gaien ekoizpenari esker, eta euskal kulturaren bilakaeraren interesa duen ikertzailearen edo erabiltzailearen zerbitzura dagoen funts errepikaezina eratzen ari da.

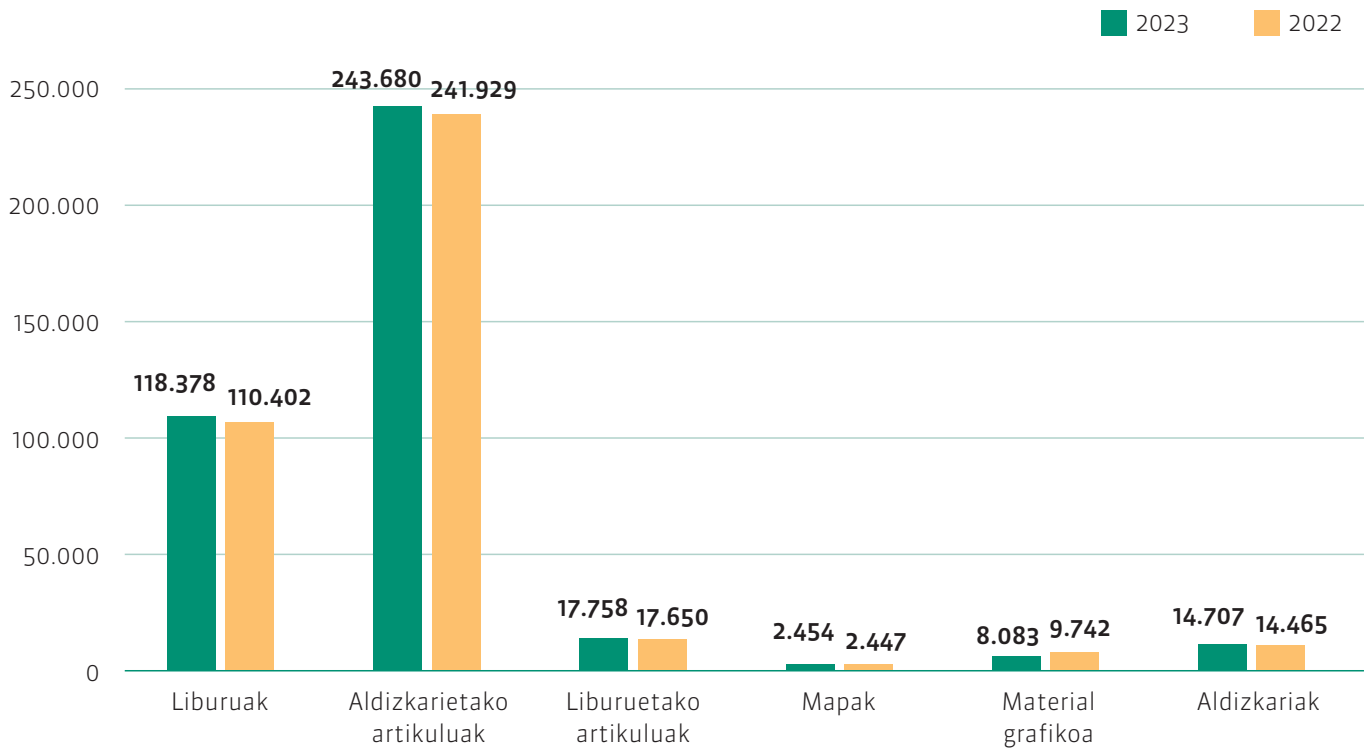
2023an bilduma bibliografikoa kudeatzeko sistema berri batera eta artxiboak kudeatzeko sistemaren azken bertsiora migratu zen, eta horrek ez zuen eraginik izan biltegi digitala digitalizatzeko eta elikatze lanetan, baina bai kudeaketa-softwarearen erabilera etenik gabe lor zitezkeen katalogazioen eta deskribapenen kopuruan.

2023an, 3.643 titulu berri eskuratu dira funtsetan; horietatik, 3.529 monografiak edo liburuak dira, eta 114 aldizkako argitalpen berriak.

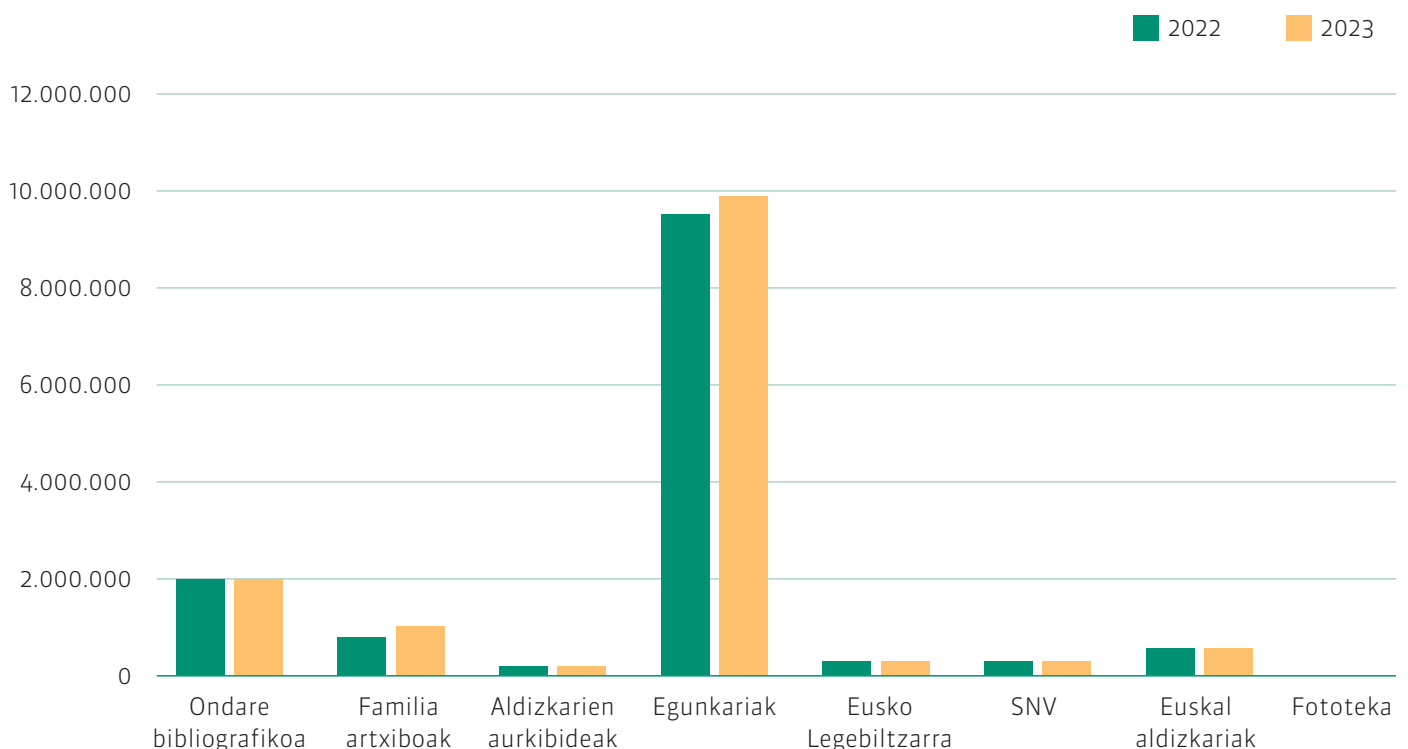
Euskaldunak ez diren seriatuen analitiken (aldizkarietako artikulua) digitalizazioez gain, DIALNET zerbitzuaren bidez digitalizatutako eta deskribatutako euskal seriatuetako 4.289 artikulua txertatu dira kontsulta-sisteman.

FUNDACIÓN SANCHO EL SABIO VITAL FUNDAZIOA 2022	2022	2023
TITULU BERRIEN SARRERA	3.506	3.643
MONOGRAFIAK EDO LIBURUAK	3.285	3.529
ARGITALPEN SAILKATUAK	221	114
DATU-BASE BIBLIOGRAFIKOA 12/31N	396.635	409.349
LIBURUAK	110.402	118.378
ALDIZKARIETAKO ARTIKULUAK	241.929	247.969
LIBURUETAKO ARTIKULUAK	17.650	17.758
MAPAK	2.447	2.454
MATERIAL GRAFIKOA	9.742	8.083
ALDIZKARIAK	14.465	14.707
DATU-BASE DIGITALA 12/31N	13.644.704	14.290.685
ONDARE BIBLIOGRAFIKOA	1.940.328	1.941.126
FAMILIA-ARTXIBOAK	927.231	1.101.833
ALDIZKARIEN AURKIBIDEAK	110.167	110.167
EGUNKARIAK	9.596.926	9.835.006
EUSKO LEGBILTZARRA	300.000	300.000
SAILKATUAK EZ EUSKALDUNAK (SNV)	255.719	256.312
EUSKAL ALDIZKARIAK	694.305	694.449
FOTOTEKA	36.730	51.792
ARTXIBOAK – OROTARAKO ERREFERENTZIAK 12/31N	69.111	75.310
ARTXIBOAK, ERREGISTRO BERRIAK	7.508	6.199
DIGITALIZAZIOA –2022KO IGOERA	330.668	433.424
a) PRENTSA	248.920	238.080
b) ALDIZKARI AURKIBIDEAK	0	0
c) ALDIZKARI ARTIKULUAK	6.540	4.882
d) EUSKAL ALDIZKARIAK	0	0
e) FAMILIA-ARTXIBOAK	43.010	174.602
f) FOTOTEKA	4.560	15.062
g) ONDARE BIBLIOGRAFIKOA	27.638	798
WEB ESTATISTIKAK	594.398	91.481
SANCHO EL SABIO WEB KATALOGOA	160.500	34.459
ARTXIBOEN KATALOGOA	104.140	no hay datos
POSTA, TF, FAX	8.903	9.632
WEB-ORRIA	50.340	5.695
EMD	254.200	38.182
OJS (Sancho el Sabio aldizkaria)	16.315	3.513
IKASLEAK PRAKTIKATAN	6	7
EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEA	5	7
MADRILEKO CARLOS III UNIBERTSITATEA	1	0

Datu-base bibliografikoa liburuaz, aldizkariaz, artikuluez – liburuetakoak zein aldizkarietakoak –, mapez eta material grafikoaz elikatzen da. 2023an, datu-base bibliografikoa 409.349 erreseinatara iritsi da, eta % 3,21eko igoera izan du 2022aren aldean.

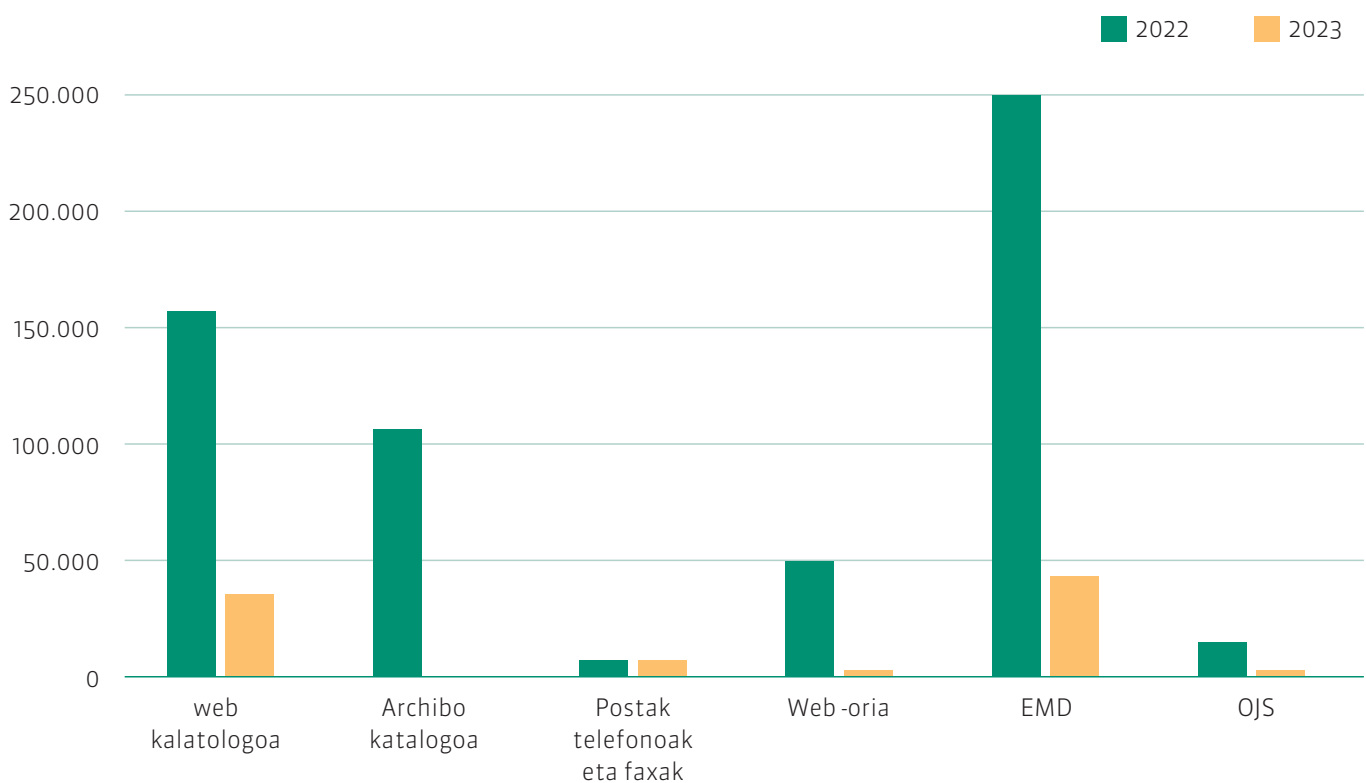
Bestalde, datu-base digitala online kontsultza daitezkeen 14.290.685 orrira iritsi da dagoeneko, eta, beraz, ia baino % 4,73 gehiago dira. Datu-base honek hainbat informazio eskaintzen ditu, hala nola ondare bibliografikoa, familia-artxiboak, aldizkarien aurkibideak, egunkariak, euskal gai buruzko artikuluren bat duten gai orokorreko argitalpen seriatuak (SNV), euskal aldizkariak edo fototeka. 2023an, funts artxibistikoaren eta fototekaren digitalizazioari eman zaio lehentasuna, eta Jesús Guridiren, Yrizar de Bergararen eta Azkoitiako artxibo pribatu garrantzitsuak digitalizatzeko proiektuak nabarmendu dira. Euskal prentsa babesteko proiektuak ere aurrera jarraitu zuen 2023an.

2023an digitalizatutako fitxategiak, Yrizar Artxiboa buru zutela, 2022an datu-base digitalera ekarritakoak baino % 31,08 gehiago izan ziren.

Sancho el Sabio Vital Fundazioaren web orria funtsezko tresna bihurtu da euskal kulturaren edozein alderditan diharduten ikerlariak, jakinmina duten pertsonak, bisitariak edo interesa duten pertsonak funts digital gero eta zabalagoetara sar daitezzen. Bilaketa konbinatu bakar batean jatorri, tipologia eta tratamendu desberdineko funtsak erlazionatzea lortzen du. Software berritzaile batek aukera ematen du bilaketa hori sarbide libreko artxibo dokumental digitalizatuak dituzten beste erakunde batzuen euskal kulturako funtsekin lotzeko.

Hurrengo koadroan, katalogoekin, artxiboekin zerikusia duten web-kontsulten bilakaera islatzen da, telefonoz, posta elektronikoz edo faxez eginak, EMD kontsultak (Sancho el Sabio Fundazioak Gasteizko egoitzan ekoizten, erosten edo kontserbatzen dituen euskal kulturari buruzko funts digitalen gordailu irekia) edo fundazioaren aldizkariaren kudeatzailea eta sarbide irekikoa den OJSren (Open Journal Systems) bidez egindakoak. 2023an, Sancho el Sabio Vital Fundazioak web bisiten estatistikak, Google Analytics GA4 eta Matomo jasotzeko erabiltzen dituen tresnen konfigurazioa aldatu zen. Egoera horrek, web-sarbideen segurtasun-kontrola erakundearen aplikazioetara doitzearekin batera, web-bisiten kopuruaren estatistika murriztu zuen aurreko urtearekin alderatuta:

Fundazioarekin posta, telefono eta abarren bidez ezarritako kontaktuen kopurua, aldiz, ia 1.000 interakziotara igo zen. Era berean, bazkideen datu-basean erregistratutako erabiltzaileen kopuruak ere gora egin zuen, eta, horrela, erabiltzaile errealeen eta potentzialen leialtasuna hobetu zen, euskal dokumentu-ondararako web-sarbideko, aretoko kontsultako eta informazioko eta erreferentziako zerbitzuen bidez.

JARDUERAK

Artxiboen Nazioarteko Eguna

Artxiboen Nazioarteko Astea

Ekainaren 9an, Artxiboen Nazioarteko Eguna ospatzen da. Egun horretan, 1948an, Artxiboen Nazioarteko Kontseilua (ICA) sortu zen, Unescok bultzatutako gobernu kanpoko nazioarteko erakundea. 2019tik, Artxiboen Nazioarteko Egunak astebetara luzatu du bere jarduerak: Artxiboen Nazioarteko Astea (#IAW2023). 2023an ekainaren 5-9 bitartean egin zen #ArtxiboBatuak lelopean.

Sancho el Sabio Vital Fundazioak efemeride hori ospatzeko, hainbat jarduerak eta bisitaldi gidatuak antolatu zituen bere egoitzan, gure inguruko memoria historikoa eta kulturala ikertzearen eta kontserbatzearen, babestearen eta zaintzearen garrantzia zabaltzeko.

Bisitak 12:00etan izan ziren Sancho El Sabio Fundazioaren egoitzan (Betoñuko Atea, 23), eta ordu eta erdi inguruko iraupena izan zuten. Aldez aurretik 945 253 932 telefonoan (8:00etatik 15:00etara) edo fs-inf@sanchoelsabio.eus helbide elektronikoa izena ematea komeni zen.

Jarduerak bere gordailuak eta artxiboak osatzen dituzten ondare garrantzitsua bisitatzeko barne hartu zuen, baita beste zenbait jarduerak ere, esaterako familia-artxiboak, familiaren genealogia eta historia gaiei buruzko hastapenak, paleografia, dokumentazioaren irakurketa eta ikerketa edo eguneroko lana Fundazioan bertan.

“Fitxategiek balio aparta dute. Giza jarduerak sortutako dokumentuek osatzen dituzte eta, beraz, iraganeko gertaeren ebidentzia paregabea dira. Era berean, gizartearen funtzionamendu demokratikoa, gizabanakoen eta komunitateen nortasuna eta giza eskubideen defentsa bermatzen dute”, nabarmendu zuten erakundetik.

Sancho el Sabio Vital Fundazioak, gainera, euskal herriaren ondare digitala kontserbatzen eta zabaltzen laguntzen du, nazio-informazio digitala atzitzeko, zaintzeko eta antolatzeko nazioarteko estandarrak betez, Espainiako Liburutegi Nazionalarekin lankidetzan egindako proiektu baten bitartez.

Liburuen aurkezpenak

2023an, Sancho el Sabio Fundazioaren egoitza gai oso desberdinetako Arabako egileen liburu bi aurkezteko agertoki izan da:

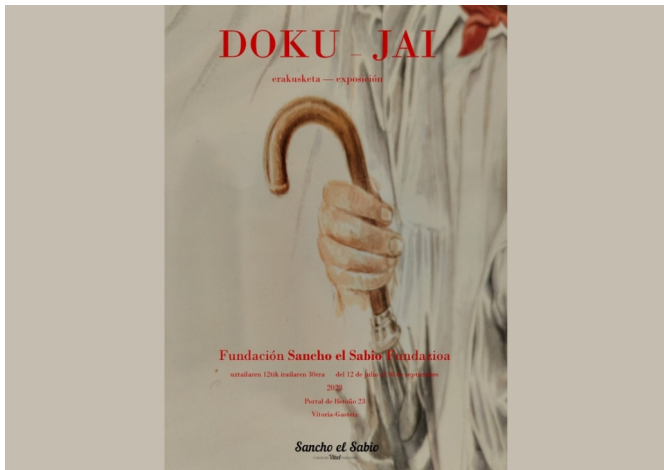

Erakusketak

2023an zehar, erakusketa bi egin ziren fundazioaren klausuroan. Erakusketa horiek profesionalen interesa ez ezik, publiko orokorrarena ere piztu zuten.

Sancho el Sabio Vital Fundazioak DOKUJAI erakusketa antolatzen du, Gasteizko jaien alderdi guztien errepassoa bere historia dokumentalaren bitartez:

- Kartelen, programen, liburuen, aldizkarien, liburuxken, eranskailuen, jai-ekitaldietarako sarrereren, argazkien, egunkarien eta argitalpenen bidez, Andre Maria Zuriaren ospakizunaren garapenaren, bilakaeraren eta jai-ohituren aldaketen berri ematen du erakusketak.
- Taldekako bisita gidatuak erreserbatu daitezke 945 253 932 linearen bidez edo info@sanchoelsabio.eus helbide elektronikoan.

Vitoria-Gasteiz, 2023ko uztailaren 12a.- Uztailaren 25etik abuztuaren 9ra doan jai-aldiak, Blusaren eta Neskaren Eguna eta Andre Maria Zuriaren Omenezko Jaiak barne hartzen dituenak, arrastoa utzi du gasteiztar eta egun horietan Arabako hiriburua bisitatzeko duten kanpotar belaunaldi ugariengan, eta hori hainbat motatako dokumentuetan islatu da urteetan zehar.

Sancho el Sabio Vital Fundazioak, historian zehar euskal herriaren kultura adierazpenen memoria bibliografiko eta dokumentalaren kontserbatzaile eta hedatzaile den aldetik, eta, gainera, hurbiltasunagatik, loturagatik eta Gasteizen sakon errotuta egoteagatik, bere funtsetan herriko jaiak eta jaietako ekitaldi eta protagonistei buruzko dokumentazio ugari du.

DOKUJAI Sancho el Sabio Vital Fundazioa osatzen duten pertsona guztien talde lana da. "Jai-giroa Gasteizera itzultzea ospatzeko dugun modua da. Erakusketa apala da kontzepzio formalari dagokionez, dokumentuak era xumean erakusten baitira, talde txikietan gozatzeko eta hautatu, deskribatu, kontserbatu eta aztertu dituzten pertsonen lagunduta", Jesús Zubiaga erakundeko zuzendariak azpimarratu duenez. Gurutze Arana eta Rafael Resinesekin batera izan da, erakusketa egiten parte hartu duten teknikarietako birekin, hain zuzen ere.

Kartelen, programen, liburuen, aldizkarien, liburuxken, eranskailuen, jai-ekitaldietarako sarrereren, argazkien, egunkarien eta Andre Maria Zuriaren ospakizuneko jai-ohituren garapenaren, bilakaeraren eta aldaketen berri ematen duten argitalpenen bidez errepassatzen ditu erakusketak jaialdi horiek.

XIX. mende amaierako esku-programetatik hasi, blusen koadrilek azken urteetan argitaratutako aldizkari eta liburuxketaraino, 50., 60., 70., 80. eta 90. hamarkadetako argazkiak eta kartelak barne, Sancho el Sabio Vital Fundazioan jaiak buruz bildutako dokumentazioa ezagutzera eman nahi du erakusketak. Mota askotako dokumentuen aukeraketa bat erakusten da, non garai desberdinetan jai-guneaz gozatzeko moduak berpiztu daitezkeen.

Jaiak, erlijioetasuna, ikuskizunak, dibertsioa, errebindikazioa, koadrila, gazteria, gehiegikeria, eraldaketa... XX. mendean Gasteizen izandako jai-garaiak errepassatzean sortzen diren terminoak dira, Frankismoa, Trantsizioa, Demokrazia, Nazionalismoa eta Feminismotik igarota, beste garai eta ikuspegi batzuen artean.

DOKUJAIn jai-garai horietako aldizkako argitalpenak ere erakusgai dira: aldizkariak, hala nola Zeledon, Gasteiz; eguneroko prentsa; zezenketa-kartelak. Ikuspegi nostalgikoak, belaunaldien oroitzapenak eta pentsamoldeen aldaketak ahalbidetzen dituen ibilbidea, jaiak eta haien espazioek ere horrelakoak jaso eta islatzen baitituzte.

Hainbat argazkilarik, hala nola Alberto Schommer Koch, Pablo Cañas, Peña, Salinas eta beste askok, Andre Maria Zuriaren jaiak erretratatu dituzte euren kameraren objektiboaren bitartez, bai une gorenak eta adierazgarrienak, bai ohikoenak eta oharkabean igarotzen direnak jasoz. Zeledonon jaitsiera, bai Espainia Plazan, bai Andre Maria Zuriaren plazan eta hura gorputz eginda, barrakak, abeltzaintza-azoka, pregoia, postuak, bigantxak eta parranda..., eta horren ondorioak argazkietan islatu dira. Horietako batzuk lehen aldiz atera dira argitara erakusketa honetan, eta beste hainbat desagertutako Norte Express argitalpenetik edo antzekoetatik jasoak dira.

Abagunearen arabera erakusketa da, 2023ko jaietatik gertu dagoelako, festa gelditzeko gai izan zen pandemiaren ondoren. Pandemia hori ere islatu da erakusketan, jai-gabezia hori kontatzen duten dokumentuen bidez.

Erakusketa irailaren 30era arte egon zen zabalik Sancho el Sabio Vital Fundazioaren egoitzan (Betoñuko Atea 23, Vitoria-Gasteiz), 9:00etatik 14:00etara, astelehenetik ostiralera (abuztuaren 7tik 20ra izan ezik, zentroa itxita egon baitzen).

Sarrera librea izan zen eta taldekako bisita gidatua erreserba zitekeen 945 253 932 linearen bidez edo info@sanchoelsabio.eus helbide elektronikoaren bidez.

Eleberri Beltza

Sancho el Sabio Vital Fundazioak Mendirik Mendi. Euzko Mendigoizale Batza erakusketa hartu zuen.

Sabino Arana Fundazioak bultzatuta, Gerra Zibilaren eta diktaduraren errepresioa jasan zuen mendizale eta abertzaleen elkarte honi egindako omenaldia da erakusketa.

Vitoria-Gasteiz, 2023ko abenduak 27.- Sancho el Sabio Vital Fundazioan Mendirik Mendi. Euzko Mendigoizale Batza erakusketa izan zen ikusgai egun horretatik aurrera. Sabino Arana Fundazioaren Euskal Abertzaletasunaren Museoak antolatutako erakusketa egin berria. Gerra Zibilaren eta diktaduraren errepresioa jasan zuen talde horretako kideak omentzea zuen helburu; ez dezagun ahaztu kasu askotan erbestera joan behar izan zutela. Jesús Zubiaga Sancho el Sabio Vital Fundazioko zuzendariarekin batera izan ziren Mireia Zarate Sabino Arana Fundazioko presidentek eta Aitor Miñambres Burdin Hesiaren Oroimenaren Berangoko Museoko zuzendariak aurkezpenean azaldu zuten, “herri-tarrei hurbildu nahi diegun ehun urteko elkarte da eta ezezagun handia”.

Erakusketak azaltzen duenez, abertzaletasunaren sorreratik, euskal gazteak Euskal Herrian galtzen ari ziren nortasun kolektiboaren ezaugarriak berreskuratzen saiatu ziren, euskara eta bertako kultura adierazpenak, besteak beste. “Mendizaletasunaren bidez, gazte horietako askok Euskadiko txoko guztiak ezagutzeko modu ezin hobea aurkitu zuten, bertako munduan eta tradizioetan murgiltzeko, eta sabin-dar ideala gailurrik garaienetaraino eta herrixkarik urrunen-etaraino helarazteko. Horrela sortu ziren mendigoizale taldeak, ‘abertzaletasunak bultzatutako mendizaleak’ izenez definitu zituztenak”, azaldu dute antolatzaileek.

Erakusketa 8 panelek osatzen dute, eta horiekin batera datozen testuak Aitor Miñambres Burdin Hesiaren Oroimenaren Berangoko Museoko zuzendariak egin ditu. Panel horiez gain, objektuak, dokumentuak eta argitalpenak ere badaude, baita Sancho el Sabio Vital Fundazioaren dokumentu-funts zabaletik jasotako dokumentazioa ere.

Erakusketaren egiturako protagonistak honako hauek dira: Mendigoizaleak, euren herrialdea maite duten eta euskal nortasun-kultura zabaltzen duten mendizaleak; ‘Askatasunaren eguzkia basotik irteten da’ Mendigoizale Batzari buruz, 1921ean sortua, Euskadiko Gazteriaren Federazioaren mendean eta herrialdez osatua (18 talde Bizkaikoak, 10 Gipuzkoakoak eta bat Arabakoa); ‘Gazteria martxan’, mendizale abertzaleen federazioaren jardura kontatzen du, nagusiztat Euskadi geografikoki ezagutzea eta ariketa fisikoa egitea helburu dituen, gazteriak jarraitu beharreko ohitura osasuntsuaren eredu; ‘Itxaropen garaiak’, bere bandera San Andreseko gurutze berde bat da, marko orria duen atzealde zuri baten gainean; ‘Tragediaren atarikoak’, aztoramen politiko eta sozial handiko garaia, non Espainiako oligarkiak bere pribilegioei eutsi nahi dien eta ezker iraultzaileak sozialismo erreala ezartzea duen helburu; ‘Mendigoizale bake garaian, gudari gerran’; ‘Gudari batailoiak’, Euzko Mendigoizale Batza batailoi bitan integratu zen: “Lenago il” eta “Zergatik ez?”, Mikel Ayerdi eta Eugenio Orbegozo komandanteen agindupean, Angel Aguirreche dute buruzagi eta 1.200 mendigoizale inguru; eta ‘Klandestinitatea eta askatasuna’, Franco diktadorea hil ondoren berriro egin zen deiar-mendietarako igora.

Eduki hori XX. mendeko lehenengo hiru hamarkadetan kokatzen da. Sasoi hartan, mugimendua indarrez hedatu zen, une bakoitzeko koiantura politikoak geldiarazita edo lagunduta. ‘Euzko Mendigoizale Batza’ izenpean, euskal abertzaletasunaren zutabe sendoenetako bat izateraino iritsi zen, ‘Emakume Abertzale Batza’, ‘Juventud Vasca’ edo ‘Solidaridad de Trabajadores Vascos’ taldeekin batera.

Primo de Riveraren diktadurak, Bigarren Errepublikaren etorrerak eta mugimenduaren barruan zeuden ñabardura ideologikoen arteko desberdintasunek gazte idealista horien etengabeko jardura klandestinoa edo legezkoa markatu zuten: euskararen hedapena, kantu eta dantza tradizionalak berreskuratzea, txangoak, antzezlanak, mitinak, eta propaganda-jarduerak, beste askoren artean. Gerra Zibilean, gudarien batailoietan sartu ziren, 1936. eta 1937. urteen artean Euskadin aurrera egin zuen armada frankistari aurre egiteko. Eta porrot militarren eta diktadura frankistaren ondoren, belaunaldi euskaltzale berriek hartu zuten oinordetzan bere jakintza, garai berrietara egokitutako moldetan.

‘Mendirik Mendi. Euzko Mendigoizale Batza’ 2024ko otsailaren 29ra arte izan zen ikusgai, Sancho el Sabio Vital Fundazioaren egoitzan (Betoñuko Atea, 23), astelehenetik ostegunera, 09:00etatik 13:30era eta 15:00etatik 18:00etara. Ostiraletan 08:00etatik 15:00etara.

Unibertsitateko Ikerketa Lehiaketa

Sancho el Sabio Vital Fundazioak erronkarierari buruzko euskarazko lan bat saritu du 2023ko Unibertsitateko Ikerketa Lehiaketan.

‘Erronkarieraren ikerketa-egoera gainbegiratzuz’ du izenburu eta Joseba Lakarra EHUko Euskal Filologiako katedradunak gainbegiratu da.

Vitoria-Gasteiz, 2023ko abenduak 20.- Joseba Lakarra UPV/EHUko Euskal Filologiako katedradunaren zuzendaritzapean, Leyre Rojo Horrillok egindako ‘Erronkarieraren ikerketa-egoera gainbegiratzuz’ lana izendatu zuen epaimahaiak lanik onena. Masterreko eta doktoregoko unibertsitate-ikasleentzat eratu zen lehiaketa, euskal gaiei buruzko ikerketa sustatzeko eta Sancho el Sabio Vital Fundazioaren funtsak erabiltzeko. Rojok 1.000 euroko saria jaso zuen eta bere lana erakundearen aldizkarian argitaratzekoa zen.

Erronkaria du ardatz lanak, desagertutako euskalkia, ikertzaile askoren interesa piztu duena eta, hala ere, oraindik filologikoki finkatzeko dagoena. Ikerketa honen egilearen arabera, lan askotan aipatu eta aztertu den arren, corpus osoa kontuan hartzen duten ikerketak falta dira. “Horren aurrean, lan honetan analisi filologikoan sakontzea erabaki dugu, eta euskalkia zeharka aztertzen edo aipatzen duten ikerketa guztiek, helburu desberdinak izan arren, euskalkiaren bilakaera diakronikoa berreraikitzeke balio dezaketela frogatzea ere bai”, adierazi zuen. Lehiaketaren baldintza denez, horretarako Sancho el Sabio Vital Fundazioak eskura dituen baliabide guztiak erabili dira.

Leyre Rojo Euskal Ikasketetan graduatua da Euskal Herriko Unibertsitatean eta Hizkuntzalaritza eta Euskal Filologia Masterrean espezializatua. Bere prestakuntza profesionaleko emandako urrats bakoitzak euskara aztertzearekin eta ikastearekin izan du zerikusia, “eta egoera diglosiko nabarmena duen hiri batean jaiotzeak dakartzan zailtasunak gorabehera, hizkuntza horren ikerketa diakronikoan aurkitu

nuen nire pasioa. Erronkariko Haraneko (Nafarroa) desagertutako euskalkiari buruzko azterlanaren eskutik ekin nion ikerketa-ildo horri, eta nire lehenengo ikerketetatik aurrera egin dut gradu amaierako (GAL) eta master amaierako (MAL) lanei esker”. Euskararen proiektu soziolinguistikoetan eta euskararen irakaskuntzan edo itzulpengintzan ere hartu du parte.

Sancho el Sabio Vital Fundazioa euskal kulturari buruzko Dokumentazio Zentro garrantzitsuenetako bat da, eta euskal herriaren memoria bibliografiko eta dokumentala gordetzen du bere historiaren eta aniztasun ideologikoaren bitartez. Bere liburutegiak, 1964az geroztik, dokumentu funts baliotsua du, eta bertan monografiak, aldizkako argitalpenak, argazkiak, eskuizkribuak, mapak edo familia-dokumentazioa aurki daitezke. Ondare aberastasun handia da, eta euskal kulturari buruzko ikerketarako nahitaezko erreferente bihurtu du. Material guztiaren kontsulta, gainera, erabat informatizatuta dago. Lehiaketa hau 1998tik egiten da.

Sancho el Sabio podcasta

Sancho el Sabio podcastak multimedia artxiboen proposamena da, normalean audiokoak, eta erabiltzaileak gailu batean deskargatu eta jatorrizko zabalkundearen ondoren entzun ditzake.

2023an, Sancho el Sabio Vital Fundazioak bi podcast gehiago plazaratu ditu, bere artxibo dokumental aberatseko funtsak zabaltzen jarraitzeko.

12. podcasta: 300 urte inprimatzen Araban

Irudi berriaren eskutik datorkigu Sancho el Sabio podcastaren 12. kapitulua. Bertan, 2023an ia oharkabean igaro den efemeridea oroitu dugu. Arabako probintzian inprimategia ezarri zeneko 300 urteak ospatzen ari gara. Hori dela eta, Isabel Mellének hasierako atalean 1722. urtean izandako jaieguna kontatuko digu; izan ere, abuztuko egun haietan gertatu zen guztia Bartolome de Riesgoren tailerrean inprimatu zelako ezagutzen dugu egun. Hain zuzen ere, Arabako lehenengo inprimatzaile horri eta haren ondorengoei buruz hitz egingo digu Ander Gondrak 'Artxiboko Altxorrak' atalean. Bertan, XVIII. mendearen amaieran eta XIX. mendearen hasieran argitaratu ziren liburu eta dokumentu motak ikusiko ditugu. Gure solasaldian Julio Cesar Santoyo izango dugu, La imprenta en Álava (Inprenta Araban) lan monumentalaren ikerlari eta egilea. Haren azken eta laugarren liburukiak laster ikusiko du argia, eta asmakizun horrek gure hirian izandako hirurehun urteei buruzko panoramika egingo digu. Argazkigintzan gure aditua den Jabi Sotok nahiz eta argazki ez izan itxura fotografikoa duten irudiei buruz hitz egingo digu.

Eta, amaitzeko, Jesús Zubiaga Sancho el Sabio Fundazioko zuzendaria izango dugu, eta Sancho el Sabio Fundazioak La imprenta en Álava (Inprenta Araban) bildumako lau liburukien sorkuntzan izan zuen eginkizunaz hitz egingo digu.

Sancho el Sabio podcastaren atal guztiak eskuragarri daude podcasterako plataforma nagusietan, baita Sancho el Sabio Fundazioaren webgunean ere.

13. podcasta: Euskaldunen espiritu ekintzailea

Sancho el Sabio podcastaren atal berrian, Alfonso de Otazu Llanari omenaldi hunkigarria egin diogu. Hil berri den historialari eta kultura kudeatzaile hori urte luzez izan zen Sancho el Sabio Fundazioaren funtsezko pieza. Eta zer hoberik bere obra nagusietako bat zabaltzea baino: euskaldunen espiritu ekintzailea. Isabel Mellének egingo du gaiaren sarrera, eta horretarako, XV. mendeko ekintzaile peto-peto baten bizitza kontatuko digu, Pedro Gonzalez de Mendozarena, bere garaikideek Espainiako hirugarren erregea deituko zutena. Erdi Aroaren amaierako beste noble eta kapare batzuk beren jaioterritik urrun nola aberastu ziren jakiteko, José Ramón Díaz de Durana irakaslea izango dugu, euskaldunen espiritu ekintzailearen egilekidea eta Alfonso de Otazuren lagun

pertsonala. Bere bizitzaren eta obraren azalpen biografikoa egingo digu. Aintzane Erkiziak Gaztelara, Sevillara eta Flandriara emigratutako euskaldun horiek artearen alorrean utzitako aztarnaz hitz egingo digu, eta urruneko lekuetatik datozen eta gaur egun Euskal Herri osoko eliza, museo eta kaperetan gordetzen diren obrak etengabeko merkataritza erakutsiko digu.

Azkenik, Jesús Zubiagak Alfonso de Otazuk Sancho el Sabio Fundazioan izan zuen rolean sakonduko du eta euskal kulturari egin dizkion ekarpen nagusiak azalduko dizkigu.

Sancho el Sabio podcastaren atal guztiak eskuragarri daude podcasterako plataforma nagusietan, baita Sancho el Sabio Fundazioaren webgunean ere.

14. podcasta: Liburu zaharra Euskal Herrian

Sancho el Sabio podcastaren 14. atalean, Araban inprimategia ezarri zeneko 300 urteak ospatu genituen, eta Euskal Herriko liburu zaharrari buruzko bitxikeria batzuk aurkitu genituen. Isabel de Labayen XVII. mendeko editorearen irudiari buruzko sarrera egin digu Isabel Mellének, hau da, bere lantegiaren jabetza mantentzeko kosta ahala kosta borrokatu zuen emakumearena. Javier Ruiz Astiz historialariaren eskutik ezagutuko ditugu Nafarroa modernoan inprimatzaile ofizioaren nondik norakoak. Enrique Uriartek, Ignacio Aldecoa Kultura Etxeko zuzendariak, XXI. mendeko liburutegiek nola funtzionatzen duten azalduko digu, liburuki zaharrak gordetzen baitira bertan, baina formatu garaikideagoak ere bai.

Azkenik, Jesús Zubiaga, Fundación Sancho el Sabio Fundazioko zuzendaria, bere funtsek gordetzen duten liburu zaharren bildumari buruz mintzatuko zaigu.

Sancho el Sabio podcastaren atal guztiak eskuragarri daude podcasterako plataforma nagusietan, baita Sancho el Sabio Fundazioaren webgunean ere.

15. podcasta: Fournierren kartak

Sancho el Sabio podcastaren 15. atalean, Arabako inprimategiaren mendeurrena gogoratzen jarraitzen dugu, probintziari izaera handia eman dion industria bat ardatz hartuta: kartak egitea. Isabel Mellének kontatuko digu Fournier familia litografiaren negozioan hasi zela eta zergatik erabaki zuen Heracliok bere lehenengo inprimaketa-tailerra Gasteizen irekitzea. Aritza Sáenz del Castillo historialariak emakume kartagileak aurkeztuko dizkigu, Fournier fabrikari hasieratik lan egin zuten emakumeak. Eurne Martin Ibarraran artearen historialari eta Fournier Karta Museoko teknikariak Bendaña Jauregiko bere egoitzan gordetzen diren karta-sorten bildumari buruz hitz egingo digu. Eta Jesús Zubiagak, Sancho el Sabio Fundazioko zuzendariak, artxiboan gordeta dauden Fournierrek inprimatutako dokumentu-motari buruzko zenbait zertzelada eman dizkigu.

Sancho el Sabio podcastaren atal guztiak eskuragarri daude podcasterako plataforma nagusietan, baita Sancho el Sabio Fundazioaren webgunean ere.

16. podcasta: Paperezko artea

Sancho el Sabio podcastaren 16. atalean, diseinu grafikoaren XX. mendeko arte txikiak euskal iruditerian izan zuten eragina aztertu nahi dugu. Isabel Mellének artearen, karteletan eta joan den mendearen hasierako argitalpen politikoetan agertzen den inprentaren eta nazionalismoaren arteko harremana azalduko digu. Andere Larrinaga artearen historialariak liburu inprimatuaren munduan barneratuko gaitu, eta artearen irudi handiek bineten, eta azalen ilustrazioan izan zuten parte hartzean ere bai. Mikel Bilbao Salsidua artearen historialariak kartelak ideia politikoak transmititzeko eta iruditeriak sortzeko duen garrantzia azpimarratuko du. Eta, amaitzeko, Jesús Zubiagak, Sancho el Sabio Fundazioko zuzendariak, Fundazioaren artxiboan gordetzen diren kartel eta liburu ilustratu garrantzitsuenetako batzuk erakutsiko dizkigu.

Sancho el Sabio podcastaren atal guztiak eskuragarri daude podcasterako plataforma nagusietan, baita Sancho el Sabio Fundazioaren webgunean ere.

17. podcasta: Jesús Guridiren musika

Sancho el Sabio podcastaren 17. atalean, XX. mendeko euskal musikako figura garrantzitsuenetako bat omendu nahi dugu: Jesus Guridi. Sarreran, Isabel Mellének Guridiren Amaya opera ospetsuan kontatzen den kontakizuna kontatuko digu. Ondoren, María Nagore Ferrer elkarrizketatuko digu, musikagilearen irudian aditua den musikologian doktorea. Itziar Larrinaga musikologoak fokua zabaltzen lagunduko digu, joan den mendearen erdialdeko euskal musikaren testuingurua hobeto ulertzeko eta, azkenik, Sancho el Sabio Fundazioko Rafa Resines izango digu, bera arduratu baita Jesus Guridiren familiak berriki Fundazioan utzi dituen materialak katalogatzeaz.

Sancho el Sabio podcastaren atal guztiak eskuragarri daude podcasterako plataforma nagusietan, baita Sancho el Sabio Fundazioaren webgunean ere.

Sancho el Sabio aldizkaria

2023an, Sancho el Sabio: Euskal Kultura eta Ikerketa aldizkariaren 46. zenbakia argitaratu da.

1991az geroztik, Sancho el Sabio Vital Fundazioak ikerketa-aldizkari hau argitaratzen du, eta euskal kulturaren alderdi guztiei buruzko lan originalak argitaratzen ditu.

Paperean egina, orain euskarri digitalean baino ez da argitaratzen. Kontsultak egiteko eskaera handiagoa denez, aldizkariaren eduki guztietara online sarbide digitalaren bidez errazten da lana. 46. zenbakiko edukiak honako hauek izan ziren:

Euskal azterlanak

Igandea ospatzen Errenazimentuan: atsedean hartzeko eta espiritualki biltzeko eguna Euskal Herriko hiribilduetan Kolobika Sáenz del Castillo Velasco

Europako iparraldearekiko lotura Sabino Arana Goiriren obran Mikel Lorenzo Arza

Virginia González eta Dolores Ibarruri. Klasea eta generoa XX. mendearen lehenengo hereneko Bizkaiko langile-mugimenduan Sara Hidalgo García de Orellán

1917ko abuztuko greba Bizkaiko Meatzaldean Gontzal Tomás

Immigrazioa eta herri barruko bereizketa Pasaian XX. medeko lehenengo herenean Jon Aldabaldetretu Delgado

Erronkarieraren ikerketa-egoera gainbegiratur Leyre Rojo Horriño

Globalizazioa eta lurraldea Irati Elorrietaren Luces de invierno nobelan (2021) Jon Kortazar

Arabako azterlanak

- **Arabako historiografia garaikidearen berrogei urte** Antonio Rivera Blanco

Liburuak

- **Figura con paisajes. Baroja y Navarra** Amaya Cabrera Segura
- **Reglamentación y tutela financiera de las haciendas locales vascas: entre la Constitución foral y el Concierto Económico (1853-1937)** Xabier Murua Imaz

Artxiboak gordetzea

Sancho el Sabio Vital Fundazioak Jesús Guridiren artxibo dokumental musikala jaso du

Jesús Guridi gasteiztar konpositore ospetsuaren familiak material ugariko funts dokumentala eman dio Sancho el Sabio Vital Fundazioari. Material horrek bere familia eta lanbide bizitzako hain ezagunak ez diren zenbait alderdiri buruzko informazioa dakar.

Jesús Guridi Bidaola (Vitoria-Gasteiz, 1886 – Madril, 1961). Florida kaleko 36. zenbakian jaio zen, eta musika lan zabala utzi zuen, genero guztietakoa: instrumentala, korala, opera, zarzuela, ganbera-musika eta organokoa. Lan ezagunak ditu, hala nola, Mirentxu, Amaya, El Caserío, eta beste batzuk ez dira hain ezagunak, baina kalitate berekoak. Horietan, oro har, eta zehazki, euskal musika tradizionalari buruz zuen ezagutza handia erakutsi zuen. Euskal nazionalismo musikaren erreferentetzat hartzen da, Falla Belaunaldia izenekoaren ildotik, bertan kokatzen baita bere obra. Gasteizek ere aintzatetsi eta gogoratu du sarri, esaterako, bere jaiotza-aren mendeurrena ospatu zuen 1986an, bere izena eman dio kale bati edo Jesus Guridi izena du kontserbatorioak, gure hiriko goi mailako musika heziketarako erakundeak.

Bere ondare musikala hainbat erakundetan dago: Eresbil, Liburutegi Nazionala, Madrilgo Goi Mailako Musika Errege Kontserbatorioa, Autoreen Elkarte Orokorra, Fonoteka Nazionala. Era berean, urteetan zehar, Sancho el Sabio Vital Fundazioak bere erreferentzia ugari bildu ditu, bai partitura musikalen egile arlokoak, bai omenaldiekin, biografiekin edo teoria musikarekin lotutako obra eta azterlanen egile arlokoak. Bertako artxiboetan hainbat euskarritako musika-grabazioak ere badaude.

Semeetako batek, Javier Guridik, familiaren dokumentazioaren zati bat gordetzen du Donostiako bere etxean. Bere interesaz jabetuta, artxibo eta erakunde publikoetan lehendik zegoen informazioaren osagarri den aldetik, familia-dokumentazio horren hedapen geografikoa zabaltzea erabaki du, eta bera jaiotzen ikusi zuen hiria izan dadila, Gasteiz, bere azken helmuga, eta Sancho el Sabio Vital Fundazioa, hura gordetzeko eta zabaltzeko aukeratutako erakundea.

Guridi Lana familiak gordetzeko eman duen Jesus Guridiri buruzko dokumentazioan honako hauek daude: bere bizitza familiar eta profesionalean hain ezagunak ez diren alderdiak azaltzen dituzten gutunak, familiako argazkiak eta argazki profesionalak, partiturak, agendak, liburuxkak, postalak... Sancho el Sabio Vital Fundazioak inbentario-katalogo bat egin du jadanik: 254 erreferentzia deskribatu eta digitalizatu dira, eta www.sanchoelsabio.eus webgunean izango dira kontsultatzeko moduan.

Jesús Guridi funtsa Sancho el Sabio Vital Fundazioak artxibo pertsonalak eta familiarrak berreskuratzeko duen proiektuaren parte izango da. Proiektu horren bidez, eskuratzeko zailak eta Gasteiztik gertu dagoen kulturaren alderdiak ezagutzeko interes handikoak diren dokumentu-funtsak bildu, deskribatu eta zabaldu nahi dira.

Sancho el Sabio Vital Fundazioa euskal kulturari buruzko Dokumentazio Zentro garrantzitsuenetako bat da, eta euskal herriaren memoria bibliografikoa eta dokumentala gordetzen ditu bere historiaren eta aniztasun ideologikoaren bitartez. Bere liburutegiak, 1964az geroztik, dokumentu funts baliotsua du, eta bertan monografiak, aldizkako argitalpenak, argazkiak, eskuizkribuak, mapak edo familia-dokumentazioa aurki daitezke. Ondare aberastasun handia da, eta euskal kulturari buruzko ikerketarako nahitaezko erreferente bihurtu du. Funts horien kontsulta, gainera, erabat informatizatuta dago.

Visita de Euneiz

EUNEIZ-KO IKASLEEK BEREN PRESTAKUNTZA AKADEMIKOARI BALIOA GEHITUKO DIOTE, SANCHO EL SABIO VITAL FUNDAZIOAREN LIBURUTEGIKO FUNTSAK ERABILTZeko DUTEN AUKERARI ESKER

- Teknologia Berrien, Kirolaren eta Osasunaren Unibertsitateak eta Sancho El Sabio Vital Fundazioak lankidetzaz hitzarmen bat sinatu dute. Hitzarmen horri esker, ikasleek, irakasleek eta akademikoek liburutegiko instalazioetara sartzeko, eta baliabide materialak nahiz bilduma erabiltzeko aukera izango dute, fundazioko funtsen informazioa, ezagutza eta kultura eskura izan dezaten.
- Entrenimenduaren Industriadako Musika Ekoizpeneko eta Soinuako Graduako lehenengo mailako ikasleek gaur estreinatuko dute hitzarmena, Musikaren Historia eta Estetika ikasgaiako jardura akademiko baten eskutik.

Vitoria-Gasteiz, 2023ko azaroak 20.- EUNEIZ Unibertsitateak eta Sancho El Sancho Vital Fundazioak lankidetzaz hitzarmen bat sinatu dute, eta, horren bidez, ikasleak, irakasleak eta akademikoek liburutegiko instalazioetara, baliabide materialetara eta bildumara sar daitezke, beren funtsen informazioa, ezagutza eta kultura askatasunez erabiltzeko, baita dituzten espazio edo ekitaldi-aretoetara ere. Hartara, EUNEIZeko ikasleek beren prestakuntza akademikoari balioa gehituko diote, liburutegi horretako funtsak eta artxi-boat erabiltzeko aukerari esker.

Hain zuzen ere, Entrenimenduaren Industriadako Musika Ekoizpeneko eta Soinuako Graduako lehenengo mailako ikasleek estreinatuko dute hitzarmen hau. Gaur goizean, Sancho El Sabio Vital Fundazioa bisitatu dute, Norberto Bayo titulazio horretako zuzendari akademikoak ematen duen Historia eta Estetika (Klasikoa eta Modernoa) irakasgaiaren barruko jardura akademiko izan baita.

EUNEIZen arabera, akordio hori “oso urrats positiboa da gure ikasleei bikaintasunezko prestakuntza eskaintzeko helbururako. Kasu honetan, euskal kulturaren kontserbazioan eta hedapenean funtsezkoa den erakunde batekin batu ditugu indarrak”. Izan ere, Sancho El Sabio Vital Fundazioak euskal dokumentu-funts aberats eta osatuenetakoa eratu du. XV. mendetik aurrerako eskuizkribuak ditu, XVI. mendetik aurrerako inprimakiak eta material kartografikoa, XVIII. mendetik aurrerako material grafikoa, baita teknologia berrietatik eratorritako euskarrietan dauden beste material batzuk ere.

Liburuaren Nazioarteko Eguna

Sancho el Sabio Vital Fundazioak hainbat jarduera antolatu zituen Liburuaren Nazioarteko Eguna ospatzeko. UNESCOk hala proposatuta, apirilaren 23an izaten da urtero egun hori, irakurzaletasuna, argitalpen-jarduera eta jabetza intelektualaren babesa sustatzeko. Ospakizunarekin bat egiteko, Sancho el Sabio Vital Fundazioak bere egoitzako atea ireki zituen, apirilaren 24tik 27ra burutuko ziren proposamen biren eskutik.

Sancho el Sabio Vital Fundazioa euskal kulturari buruzko Dokumentazio Zentro garrantzitsuenetako bat da, eta euskal herriaren memoria bibliografikoa eta dokumentala gordetzen ditu bere historiaren bitartez. Bere liburutegiak, 1964az geroztik, euskal kulturari buruzko ikerketarako derrigorrezko erreferente bihurtu duen ondare aberastasun garrantzitsua du. Funts horien kontsulta, gainera, erabat informatizatuta dago.

Sancho el Sabio Vital Fundazioak antolatutako programazioa astelehenean, hilak 24, hasi zen, 11:00etan, erakunde-

ren egoitzara egin zen bisita gidatuaren eskutik, Betoñuko Atea 23an (3. lineako busa). Bertan, interesdunek dokumentazio-zentro honetan egiten den lana eta bertan dituzten funtsak ezagutzeko aukera izan zuten. Eraikuntza osoa erakutsi zen. Kristalezko eraikin erakargarria da, sarbidea orain estalita dagoen klaustro zaharretik duen antzinako kaperaren inguruan eraikia. Arreta berezia jarri zitzaion dokumentazio-gordailuei eta lan-eremuari. Bisita hau asteartean, hilak 25, errepikatu zen, ordu berean.

Asteazkenean, hilak 26, eta ostegunean, hilak 27, goizeko 11:00etan, 'Zer gertatu zen jaio zinen egunean?' Oroimenaren Tailerra antolatu zen. Helburua zen bisitariek euren buruari buruz ikertzea erakundearen funtsetan. Euren familia-abizenen jatorria ikertu zezaketen, jaiotze-eguneko egunkaria berreskuratu edo Vitoria-Gasteizko kaleei buruzko xehetasunak arakatu zitzaizkien, besteak beste.

Jarduera hauetako edozeinetan izena eman behar zen egoitzan bertan, 945 253 932 telefonora deituz edo posta elektronikoko bat bidaliz fs-inf@sanchoelsabio.eus helbidera.

Artxiboen Nazioarteko Astea

Ekainaren 9an, Artxiboen Nazioarteko Eguna ospatzen da. Egun horretan, 1948an, Artxiboen Nazioarteko Kontseilua (ICA) sortu zen, Unescok bultzatutako gobernuz kanpoko nazioarteko erakundea. 2019tik, Artxiboen Nazioarteko Eguna astebetera luzatu du bere jarduerak: Artxiboen Nazioarteko Astea (#IAW2023). 2023an ekainaren 5-9 bitartean egin zen #ArtxiboBatuak lelopean.

Sancho el Sabio Vital Fundazioak efemeride hori ospatzeko, hainbat jarduera eta bisitaldi gidatuak antolatu zituen bere egoitzan, gure inguruko memoria historikoa eta kulturala ikertzearen eta kontserbatzearen, babestearen eta zaintzearen garrantzia zabaltzeko.

Bisitak 12:00etan izan ziren Sancho El Sabio Fundazioaren egoitzan (Betoñuko Atea, 23), eta ordu eta erdi inguruko iraupena izan zuten. Aldez aurretik 945 253 932 telefonoz (8:00etatik 15:00etara) edo fs-inf@sanchoelsabio.eus helbide elektronikoz izena ematea komeni zen.

Jarduerak bere gordailuak eta artxiboak osatzen dituzten ondare garrantzitsuak bisitatzea barne hartu zuen, baita beste zenbait jarduera ere, esaterako familia-artxiboak, familiaren genealogia eta historia gaiei buruzko hastapenak, paleografia, dokumentazioaren irakurketa eta ikerketa edo eguneroko lana Fundazioan bertan.

“Fitxategiek balio aparta dute. Giza jarduerak sortutako dokumentuek osatzen dituzte eta, beraz, iraganeko gertaeren ebidentzia paregabea dira. Era berean, gizartearen funtzio-namendu demokratikoa, gizabanakoen eta komunitateen nortasuna eta giza eskubideen defentsa bermatzen dute”, nabarmendu zuten erakundetik.

Sancho el Sabio Vital Fundazioak, gainera, euskal herriaren ondare digitala kontserbatzen eta zabaltzen laguntzen du, nazio-informazio digitala atzitzeko, zaintzeko eta antolatzeko nazioarteko estandarrak betez, Espainiako Liburutegi Nazionalarekin lankidetzan egindako proiektu baten bitartez.

IdArte 2023 Arkitektura Biurtekoa

Europako jardunaldia. Iruñea. Urriak 17.

Sancho el Sabio Fundazioak #ConMiWiKi proiektua hartu du, Arabako ondarea Wikimedian dokumentatzeko ekimena.

Sancho el Sabio Vital Fundazioak #ConMiWiKi proiektuaren jarduerak hartu zuen udazken honetan Betoñuko egoitzan. Ekimen horren helburua zen herritarrek animatzea Arabako historia eta ondareari buruzko informazioa hobetzera eta osatzera Wikimedia proiektuetan. Jardueren programak hitzaldi-ziklo bat, ikus-entzunezko proiektzioak eta bisita gidatuak hartu zituen barne, adituen eskutik tokiko ondareari buruzko ikerketen azken emaitzak ezagutzeko aukera izan zedin. Jarduera bakoitza amaitzean, ‘wikitailerrak’ egin ziren, bertaratutakoek, beren borondatez, gure ondarea ikusarazteko beren aletxoak eman zezaten Wikimedia proiektuetan.

Mentxu Ramilo Araujo Wikimedia Españako presidenteordearen eskutik sortu zen ekimena, eta, Micaela Portillaren lanetik abiatuta, Wikimedian eta beste Wikimedia proiektu batzuetan Arabako tokiko ondareari buruzko informazioa osatzea zuen helburu. “Bere lana ikusarazteko modu bat da. Lan hori Araba osoan zehar ibiliz egin zuen, herrietako jendeari galdetuz eta entzunez, dokumentatuz eta bere ikerketak paperera eramanez”. Horregatik, ziklo hori irailaren 28an ireki zuen jarduera ‘Micaela Portilla. Tenpluak, dorreak eta bideak’ dokumentalaren emanaldia izan zen, Juan Ibarrondo Micaela Portilla Elkarteko presidentearen laguntzaz.

Urriaren 5ean, bisita gidatua egin zen Sancho el Sabio Vital Fundazioaren egoitzan, liburutegiko baliabideak eta euskal kulturari eskainitako munduko artxiborik handiena ezagutzeko. Funtz horiek tailerretan egingo den Wikipediako ediziorako oinarritzko materiala izango dira.

Wikimedia proiektuetan Arabari buruzko informazioa hobetzeko interesa duten pertsonak izatea du helburu proiektuak, Portillak dokumentatutako ondarea helaraziz, baina baita beste ikertzaile askok dokumentatutakoa ere.

Gure ondarea ikertzen ari diren pertsona horiek eta euren azken ikerketen emaitzak ezagutzeko, hitzaldi ziklo bat antolatu zen Isabel Mellén Ondare Irekia proiektuaren zuzendarikidearen eskutik. Urriaren 19an eman zitzaion hasiera ziklo horri, Verónica Benedet-en **'(Re)valorizando la herencia arquitectónica vitoriana/ Gasteizko ondare arkitektonikoaren balioa handitzen'** hitzaldiaren eskutik; azaroaren 2an Virginia López de Maturanaren txanda izan zen eta **'Las fiestas en Álava: símbolo e identidad local/ Jaiak Araban: sinboloa eta tokiko nortasuna'** hitzaldia eman zuen; azaroaren 16an, Ismael García-Gómez aritu zen hizlari, **'Aquellos pueblos que Vitoria devoró. Formas de resistencia aldeana en la Edad Media/ Gasteizek irentsi zituen herri haiek. Herriaren erresistentzia moduak Erdi Aroan'** lanaren eskutik; eta azaroaren 30ean, José Javier Vélez Chaurrik **'Gregorio Fernández en el retablo de San Miguel de Vitoria y su influencia en la escultura barroca alavesa/ Gregorio Fernandez Gasteizko San Migelen erretaulan eta Arabako eskultura barrokoan izan zuen eragina'** bere hitzaldia eman zuen. Gorka López de Munainek eman zion amaiera ziklo horri, abenduaren 14an, **'Circulación de talleres y modelos autóctonos en el románico alavés/Tailerren zirkulazioa eta eredu autoktonoak Arabako erromanikoan'** izeneko bere hitzaldiaren eskutik. Sancho el Sabio Fundazioaren jarduera guztiak 18:00etan izan ziren.

Aipatutako guztiaren osagarri, urriaren 21ean, azaroaren 18an eta abenduaren 16an, larunbatak, 11:00etatik 13:30era, Ignacio Aldecoa Kultura Etxean, Wikimedia (Wikipedia, Commons eta Wikidata) proiektuei buruzko tailerrak egin ziren, Mentxu Ramilo Araujo eta Arantxa Orive Armas egileekin, tresna horiek erabiliz editatzen ikasteko. Saio bakoitzaren ondoren, 'wikipintxo' bat egon zen. Programazio osoa #ConMiWiki loturan.

Dohaintzak eta lagapenak

Sancho el Sabio Vital Fundazioak argitalpenak trukatzeko dituen erakundeekin, eta artxiboen eta funts partikularren dohaintzak ere jasotzen ditu.

2023an funtsak dohaintzan eman zituzten pertsonen eta erakundeen zerrenda:

- Andre Maria Zuriaren kofradia
- Mª Blanca Sobrón
- Josemi Barbarin
- Librería Jakintza
- Pedro Uribarrena
- Juan José Pariente
- Álvaro Ruiz de Gordoa
- José Ignacio Ortega
- Blanca Ceberio
- Joseba Barrena
- Felipe García de Mardones
- Jokin Olaizola

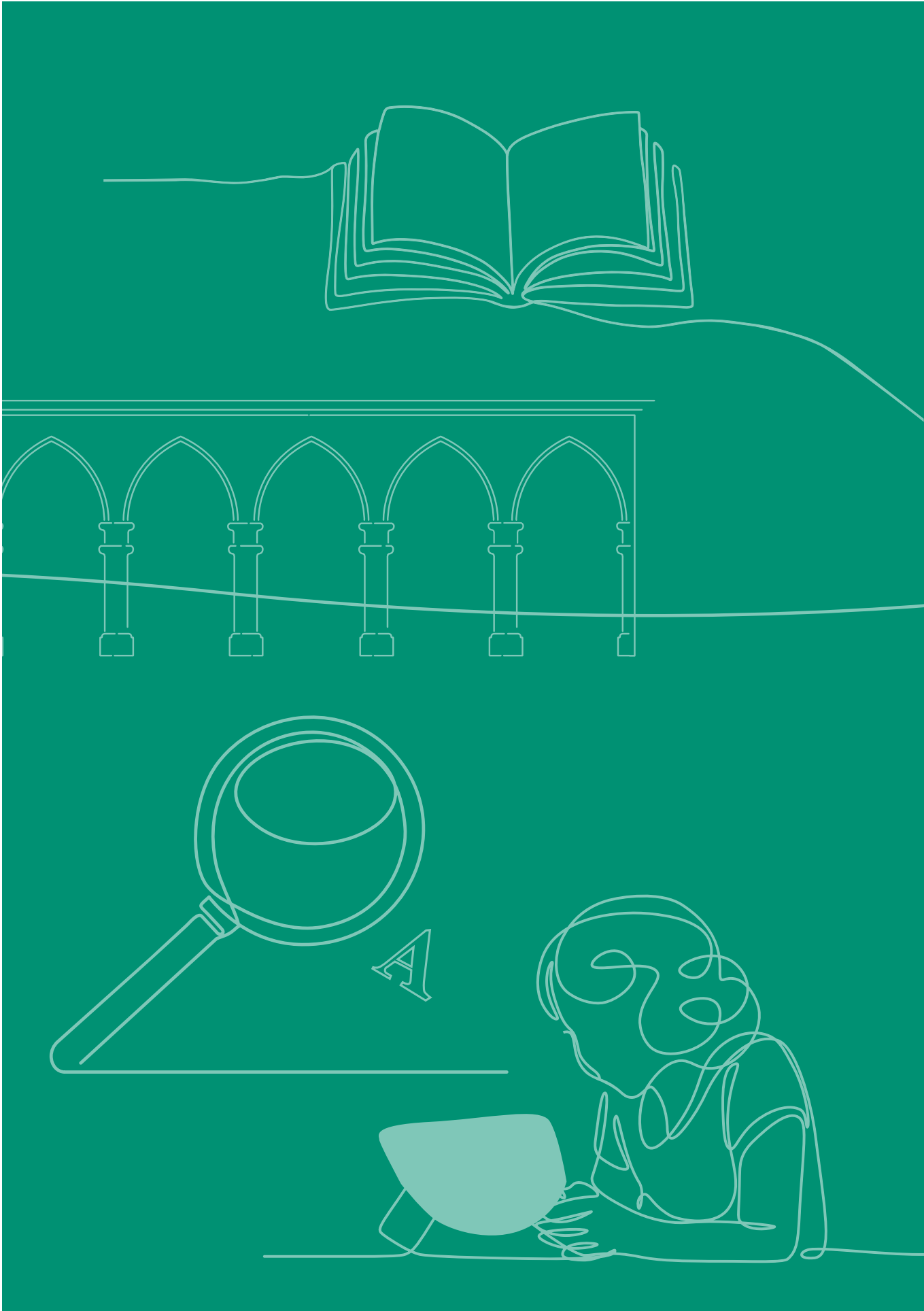
Eta urtero bezala, eskerrak eman behar zaizkie Luis Ángel Gaintzari, Arabako Foru Aldundiari, Eusko Jaurlaritzari eta Nafarroako Gobernuari, besteak beste.

Dokumentazioa lagatzea

Bestalde, Sancho el Sabio Vital Fundazioak bere funtsen dokumentazioa laga ohi die hala eskatzen duten erakundeei.

2023an, dokumentazioa utzi zaio Artium Museori, Euskadi Sioux 1979 Erakusketa egiteko, 2023ko martxoaren 5era arte, eta San Telmo Museori Klima Ideala. Ilustrazio turistikoa Gipuzkoan erakusketarako ekainaren 30etik urriaren 15era arte.

Sancho el Sabio

FUNDACIÓN *Vital* FUNDAZIOA